

ΤΗΣ ΧΡΥΣΑΣ ΦΑΝΤΗ

Στο πρόσφατο μυθιστόρημα της Αμάντας Μιχαλοπούλου, η κεντρική αφηγήτρια –και μυθιστορηματική εκδοχή της ίδιας της Μιχαλοπούλου– βρίσκεται στην εμμηνόπαυση- μια μεταβατική κατάσταση όχι μόνο βιολογική αλλά και υπαρξιακή. Στις συχνές αϋπνίες της, μεταξύ ύπνου και εγρήγορσης, βλέπει μπροστά της την Παναγία. Η θεική μορφή από φορέας σιωπής και αγιότητας μετατρέπεται σε φιλική συνομιλήτρια, μητρική φιγούρα και αντικατοπτρισμό. Δεν μοιάζει με την άλλη Θεοτόκο, αποκτά φωνή, πρόσωπο, άποψη και μεταμορφώνεται σε μια γήινη όσο και σουρεαλιστική φιγούρα, γεμάτη ζεστασιά, χιούμορ και έναν ιδιόμορφο ερωτισμό. Μέσ' από αυτή τη ριζικά διαφορετική εικόνα, αποκαλύπτεται ως η πρώτη συγγραφέας και «μητέρα του Λόγου», σε έναν κόσμο όπου η φροντίδα και η δημιουργία είναι βαθιά μητρικές πράξεις. Είναι η Μαρία και η Εύα, η Ρόζα Λούξεμπουργκ, η μητέρα Τοπαλούδη και η Allegra του λόρδου Βύρωνα, είναι η παρθένος και η αμαρτωλή, σε μια πολυφωνική, συμφιλιωτική σύνθεση που ανατρέπει τα αυστηρά δυαδικά σχήματα.

ΑΜΑΝΤΑ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ
Το μακρύ ταξίδι της μιας μέσα στην άλλη
 Σελ. 400
 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ, 2025

Ξεκινώντας από μια μικροκλίμακα –τη σχέση μητέρας και κόρης– η συγγραφέας επεκτείνεται σε ένα παγκόσμιο τοπίο, γεμάτο γυναικείες μορφές που παλεύουν με τις ίδιες αντιφάσεις: να ανήκουν και να ξεφεύγουν, να νοιάζονται και παράλληλα να διατηρούν τη δική τους αυτονομία. Η μνήμη της μητρότητας, όπως και η απουσία της, εγγράφονται στο σώμα, στη γλώσσα, στην καθημερινότητα. Κάθε γυναίκα κουβαλά μέσα της τις προηγούμενες και τις επόμενες – σαν τις ρωσικές μπαμπούσκες που ανοίγουν η μία μέσα στην άλλη. Η μητρότητα δεν παρουσιάζεται ως ιερό καθήκον ή βιολογικός προορισμός. Είναι πρωτίστως σωματική εξάντληση, ψυχική συντριβή, κοινωνική απομόνωση. Είναι η δουλειά που δεν πληρώνεται, το χρέος που κανείς δεν αναγνωρίζει. Είναι η ενοχή που φωλιάζει όταν δεν τα προλαβαίνεις όλα, όταν δεν είσαι αρκετά καλή μαμά, εργαζόμενη, σύζυγος, κόρη.

Σε αυτό το μήκος κύματος, και η ίδια η αφηγήτρια, εξελίσσοντας και ενσωματώνοντας στον λόγο της τις μεταπτώσεις της μεταξύ ονείρου, συνεί-

Η Αμάντα Μιχαλοπούλου δοκιμάζει την ένωση διαφορετικών ειδών –δοκίμιο, ποίηση, ημερολόγιο, μαρτυρία, αφήγηση–, προτείνοντας έναν νέο ανθρωπισμό, εντός του οποίου η γυναικεία εμπειρία δεν είναι περιθώριο, αλλά μέτρο του κόσμου.

δησης και πραγματικότητας, γίνεται η γέφυρα για να περάσουν μια σειρά από γυναικείες φωνές και ταυτότητες. Είναι μητέρα αλλά και κόρη –είναι ταυτόχρονα συγγραφέας και χαρακτήρας– είναι η Αμάντα και είναι και όλες οι άλλες: οι γυναίκες της λογοτεχνίας, οι καλλιτέχνιδες, οι φιλόσοφοι, οι μανάδες που έχασαν τα παιδιά τους και τα κορίτσια που δεν πρόλαβαν να γίνουν μητέρες. Η αφήγησή της, από στενά ημερολογιακή και εξομολογητική, σταδιακά εξελίσσεται σε μια διακειμενική, συλλογική καταγραφή, που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις μαρτυρίες πραγματικών γυναικών, σε μια πράξη ψευδο-ντοκιμαντερίστικης σύλληψης, όπου η προσωπική αφήγηση συναντά την πολιτισμική μνήμη.

Η Αμάντα Μιχαλοπούλου, στο βιβλίο της *Το μακρύ ταξίδι της μιας μέσα στην άλλη* –ο τίτλος του οποίου, με ό,τι αυτό υποδηλώνει, είναι εμπνευσμένος από το θεατρικό έργο του Ευγένιου Ο' Νιλ, «Το μακρύ ταξίδι της μιας μέσα στη νύχτα»–, δοκιμάζει την ένωση διαφορετικών ειδών –δοκίμιο, ποίηση, ημερολόγιο, μαρτυρία,

ότι η μητρότητα και το φύλο είναι επί της ουσίας ρευστά, σαν οριγκάμι που διπλώνεται στα παιδικά χέρια. Κάθε διπλώμα αποκαλύπτει μια νέα πλευρά της γυναίκας. Πρόκειται για μια σύνθετη αυτομυθοπλασία, που γεννά αλληπάλληλες ταυτοτικές επιστρώσεις και υπαρξιακές, γυναικείες αναζητήσεις: ένα στοχαστικό εγχείρημα-μήτρα πάνω στην έννοια της γυναικείας εμπειρίας, διατυπωμένο σε μια υβριδική μορφή που συνδυάζει λογοτεχνία και φιλοσοφία με φεμινιστική θεωρία, και μυθοπλασία με μεταφυσική υφή. Μέσα από την προσωπική εξομολόγηση, το σώμα της γυναίκας γίνεται πεδίο πάνω στο οποίο αντανάκλωνται έμφυλες ανισότητες και ποικίλες ψυχολογικές μετατοπίσεις.

Και το ερώτημα επανέρχεται: Η λογοτεχνία είναι γυναικεία ή ανδρική υπόθεση; Η ατομιστική κοινωνία μάς έχει πείσει ότι μπορούμε να τα έχουμε όλα: καριέρα, παιδιά, υγεία, ελευθερία. Η συγγραφέας, δείχνοντας τον δρόμο για μια συμφιλίωση και μια αγάπη που αγγίζει την αναρχία, έρχεται να αποκαθλώσει αυτόν τον μύθο, με την πίστη ότι η δημιουργία, όπως και η μητρότητα, απαιτεί να πας κόντρα στο ρεύμα, αλλά και να επιμένεις στο «μαζί» όταν όλα γύρω επιτάσσουν το «μόνη σου».